

A PÉLDABESZÉDEK KÖNYVE 1-5.

Lapozzunk Bibliánkban a Példabeszédek könyvének 1. fejezetéhez. Az első hat igevers tulajdonképpen e könyv előszava. *„Salamonnak, Dávid fiának, Izráel királyának a példabeszédei”* (1. vers). Amikor Salamon átvette az uralmat édesapja Dávid után, Izráel legdicsőbb korszakát élte. Izráel volt akkor az egyik legerősebb királyság a földön, amelyet Isten hatalmasan megáldott. Amikor pedig Salamon került hatalomra, Isten a következőket mondta Salamonnak: *„Kérj valamit, én megadom neked!”* (1Királyok 3:5). A 9. versben pedig így szól Salamon: *„Adj azért szolgálódnak engedelmes szívet (értelmes szívet – Károli), hogy tudja kormányozni népedet, különbséget téve a jó és a rossz között, különben ki tudná kormányozni a te nagy népedet?!”* A továbbiakban pedig ezt olvashatjuk: *„Tetszett az Úrnak, hogy ezt kérte Salamon. Azért ezt mondta neki Isten: „Mivel ezt kérted, és nem kértél magadnak hosszú életet, nem kértél gazdagságot, én nem kérted ellenségeid életét, hanem értelmet kértél, hogy nekem engedelmeskedve tudj kormányozni, ezért teljesítem kérésedet: olyan bölcs és értelmes szívet adok neked, hogy hozzád fogható nem volt előtted, és nem támad utánad sem. Sőt azt is megadom, amit nem kértél: olyan gazdagságot és dicsőséget is adok egész életedben, hogy nem lesz hozzád fogható senki a királyok között”* (1Királyok 3:10-13). Az Ige tehát azt írja, hogy Isten bölcsességet adott Salamonnak. Sajnálatos módon azonban életének későbbi éveiben Salamon nem igazán követte saját tanácsait, amelyekkel itt ellátja fiát, nem járt a bölcsesség útján, ennek tragikus következményeit pedig a Prédikátor könyve tükrözi: egy olyan emberről tanúskodik, akinek bár mindene megvolt, nem volt semmilye. Egy olyan embert látunk ott, akinek mindene megvolt az életben, amit csak el tudunk képzelni, mégis kétségbeesetten kiáltja, hogy üres és hiábavaló az élet - mert nem maradt meg a bölcsesség útján. Erről majd részletesebben is szólunk a hetes versnél. Salamon igencsak termékeny író volt: írt dalokat, 3000 példabeszédet, továbbá biológiai, zoológiai és egyéb vonatkozású könyveket. Az emberek a világ minden tájáról ellátogattak hozzá, hogy meghallgassák bölcseleteit, ahogy a növény-és állatvilágról, illetve egyéb témákról tanított.

Salamon írta tehát az itt látható Példabeszédeket is. A példabeszédek célja a tanítás, illetve a bölcsesség átadása volt: *„Ismerd meg a bölcsességet és az intést, értsd meg az értelmes mondásokat!”* (2. vers). Legtöbbször úgy fogalmazták meg őket, hogy könnyen az ember emlékezetébe vésődhessenek: ellentétpárok szembeállításával, képekkel, vagy hasonlatokkal, hogy könnyű legyen őket megjegyezni. *„Fogadd el az okos intést, az igazságot, a törvényt és a becsületességet”* (3. vers) – a példabeszédek ezt is közvetítették. *„Ezek adnak az együgyűeknek okosságot, az ifjúnak ismeretet és megfontolást. Hallgat rá a*

bölcs, és gyarapítja tudását, az értelmes útmutatást nyer, és megérti a példázatot és a hasonlatot, a bölcsök szavait és találós kérdéseit” (4-6. vers).

Ezután Salamon az egyik legfontosabb példabeszéddel kezdi: *„Az Úrnak félelme az ismeret kezdete.”* Ezzel szemben pedig *„a bölcsességet és intést csak a bolondok vetik meg” (7. vers).* *„Az Úrnak félelme az ismeret kezdete.”* A „kezdet” kifejezés a héber eredetiben valaminek az összegét jelenti szó szerint. Más szóval tehát úgy is fogalmazhatnánk, hogy az Úr félelme jelenti a tudást összességében. A 9. fejezetben látszólag ismét visszaköszön ez a kijelentés: *„A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme” (10. vers).* Első hallásra úgy tűnik, mintha itt pontosan ugyanaz hangzana el, pedig nem így van. Ebben az esetben a „kezdet” helyén a héber eredetiben egy másik kifejezést használ az Ige, mint az 1. fejezetben, ami sokkal inkább megfelel a „kezdet” fordításnak: azt jelenti, a bölcsesség első lépése, vagyis kezdete. Vagyis: az Úr félelme az első lépés, ugyanakkor pedig a teljes ismeret. Most nézzük meg, mit jelent az Úr félelme. A 8. fejezet 13. versében ezt olvashatjuk: *„Aki féli az Urat, gyűlöli a rosszat.”* Erről szól az Úr félelme: hogy gyűlöljük a gonoszsgot. Ez tehát a kezdet, és ez az igazi ismeret összessége is: gyűlölni a gonoszsgot. Ez az első lépés a bölcsességhez vezető úton. Olyan korban élünk, amelyet a tolerancia jellemez. Sajnálatos módon pedig tűrésküszöbünk igencsak magasra tolódott, nagyon toleránssá váltunk a gonoszsggal szemben. Hiányzik belőlünk a gonoszsg gyűlölete. Azt tanították nekünk, hogy semmit sem szabad gyűlölünk, így a gyűlölet az intolerancia szinonimájává vált, azokat pedig, akik bármit is gyűlölnek, azonnal beskatulyázzák. Mi tehát elnézőek vagyunk, egyre inkább toleránsak a gonoszsggal szemben is. Ne feledjük azonban, hogy a gonoszsg mindig azt kívánja elérni, hogy elfogadják, hogy az ember kompromisszumra lépjen. Az igazi kezdet és az ismeret összessége azonban a gonoszsg gyűlölete, mert Isten is gyűlöli a gonoszsgot, ha pedig közösségben akarok lenni Istennel, akkor nekem is gyűlölöm kell a gonoszsgot, akkor nem hunyhatok szemet a gonoszsg felett az életemben. Az Úr félelme tehát *„az ismeret kezdete, a bölcsességet és intést csak a bolondok vetik meg.”*

Salamon az egész első részt a fiának címzi: *„Hallgass, fiam, apád intésére, és ne hagyd el anyád tanítását, mert ékes koszorú ez e fejedén és ékszer a nyakadon! Fiam, ha vétkezők csábítanak, ne engedj nekik!” (8-10. vers).* Minden héten találkozhatunk olyan csábításokkal, amelyek a bűnre ösztönöznek bennünket, de ne engedjünk nekik! Itt egyébként valódi rablókról van szó: *„Ha ezt mondják: Jöjj velünk, álljunk lesbe vérontásra, ólalkodjunk az ártatlanra, ok nélkül is. Nyeljük el őket, mint a holtak hazája az élőket, tökéletesen, mint akik sírba szállnak! Mindenféle drága kincset találunk, megtöltjük házunkat zsákmánnyal. Ha ránk bízod sorsodat, egy erszényünk lesz mindnyájunknak! Fiam, ne járj velük egy úton, ne lépj rá ösvényükre! Mert ők rossz úton futnak, és vérontásra sietnek” (11-16. vers).* Ezután egy érdekes példabeszéd következik - nem vagyok teljesen biztos abban, miért pont itt említi a szerző -, így hangzik: *„De hiába feszítik ki a hálót a sok szárnyassal szemben” (17. vers).* Ha ugyanis a szárnyasok jelenlétében

feszíti ki az ember a hálót, feleslegesen fárad, mert a madarak látván a hálót, nem sétálnak bele. Ezután Salamon visszatér a rablókhoz: „Mert ők a saját vérük ellen állnak lesbe, saját életül kárára ólálkodnak. Így jár minden haszonleső: tulajdon életét veszi el” (18-19. vers).

„A bölcsesség az utcán kiált, a tereken hallatja szavát. Lärmás utcasarkon kiált, a városkapuk bejáratánál mondja mondásait” (20-21. vers). Ezen a ponton Salamon a bölcsességről kezd írni, mégpedig úgy, hogy megszemélyesíti azt. Egyesek szerint Isten, vagy Jézus Krisztus ez a személy, bár később látni fogjuk, hogy ez a magyarázat sem teljesen elfogadható. Az azonban nyilvánvaló, hogy Salamon megszemélyesíti a bölcsességet, és így folytatja: „Együgyűek, meddig szeretitek az együgyűséget, meddig gyönyörködnek a csúfolódók a csúfolásban, meddig gyűlölik az ostobák az ismeretet? Térjete meg, ha megdorgállak, és én kiárasztom rátok lelkeket, megismertetem veletek igéimet. Kiáltottam nektek, de vonakodtatok, kinyújtottam kezem, de senki sem figyelt. Semmibe vettétek minden tanácsomat, és feddésemmel nem törődtek, ezért én is nevetek majd a bajotokon, kigúnyollak, ha eljön, amitől rettegtetek, ha eljön viharként, amitől rettegtetek, és megjön forgószélként a bajotok, ha eljön rátok a nyomorúság és az inség. Akkor majd kiáltanak hozzám, de nem válaszolok, keresnek engem, de nem találják meg, mert gyűlölték a tudást, és nem az Úr félelmét választották” (22-29. vers). Az Ige tehát figyelmeztet, hogy nyomorúság vár azokra, akik elutasítják a bölcsességet, ami nem más, mint a gonoszság gyűlölete. Amikor pedig eljön a nyomorúság, senki nem tud rajtuk segíteni: „mert gyűlölték a tudást, és nem az Úr félelmét választották, nem törődtek tanácsommal, megvetették minden feddésemet. Ezért majd tetteik gyümölcsét eszik, és tanácsukkal laknak jól. Mert az együgyűeket saját ellenkezésük öli meg, és az ostobákat elbizakodottságuk pusztítja el. De aki rám hallgat, biztonságban lesz és nyugodtan, mert nem rettentí a baj” (30-33. vers).

Salamon továbbra is fiához intézi szavait: „Fiam, ha megfogadod mondásaimat, és parancsaimat magadba zárod, ha figyelmesen hallgatsz a bölcsességre, és szívből törekszel értelemre, bizony, ha bölcsességért kiáltasz, és hangosan kéred az értelmet, ha úgy keresed azt, mint az ezüstöt, és úgy kutatod, mint az elrejtett kincseket, akkor megérted, mi az Úr félelme, és rájössz, mi az istenismeret. Csak az Úr ad bölcsességet, szájából ismeret és értelem származik. A becsületeseknek jutalmat tartogat, pajzsot a feddhetetlenül élőknek. Vigyáz a törvény ösvényeire, és híveinek útját megőrzi. Majd megérted, mi az igazság és a törvény, a becsületesség és az igazán jó út. Bölcsesség költözik szívedbe, és az ismeret gyönyörködteti lelked. Megfontolás örködik feletted, értelem oltalmaz téged. Megment a helytelen úttól, és az álnokul beszélő embertől, azoktól, akik elhagyják az egyenes ösvényeket, és sötét utakon járnak. Örülnek, ha rosszat tehetnek, vigadnak a gonosz fonákságokon. Ösvényeik görbék, útjaik hamisak. De a bölcsesség megment a más asszonyától, a hízogó szavú idegen nőtől, aki elhagyja ifjúkorának társát, és megfeledezik az Isten előtt kötött szövetségről. Mert halálba süllyed a háza, és útja az árnyak közé. Aki

bement hozzá, nem tud visszafordulni, és nem talál rá az élet ösvényeire. Te azért járj a jók útján, és ügyelj az igazak ösvényeire! Mert a becsületesek fogják lakni a földet, és a feddhetetlenek maradnak meg rajta. De a bűnösök kivesznek a földről, és a hűtlenek kipusztulnak onnan” (2. fejezet).

Itt tehát egy apa utasításait olvashatjuk fiának. Véleményem szerint sokszor apaként nem szánunk elég időt arra, hogy leüljünk fiunkkal, és elbeszélgessünk vele az életről, illetve az élet fontos kérdéseiről, hogy elmondjuk neki, mennyire fontos törekedni Isten ismeretére és bölcsességére, ahogy az ember törekszik gazdagságra és mindenféle kincsre, mert Isten ismerete és bölcsessége az igazán nagy kincs a tulajdonos számára! Azután az apa figyelmezteti fiát a parázna asszonyra, és elmondja, hogy a bölcsesség megmenti őt az ilyen asszonytól, aki hízogó szavaival próbálja lenyügözni őt. A legtöbb nő tisztában van azzal, hogy a férfiakat le lehet venni a lábukról hízogó szavakkal: „Milyen erős vagy! Kinyitnád nekem ezt e befőttes? Ó, milyen erő van benned!” A férfiak pedig bedőlnek a mézes-mázos beszédnek. Szerencsétlenségünkre a feleségünk gyakran őszintébb hozzánk, és nyersebben is fogalmaz: „Megőrültél? Hogy művelhettél ekkora ostobaságot?” Itt pedig megjelenik ez az idegen nő, aki azt mondogatja: „Milyen okos vagy! Hát ezt meg hol tanultad? Soha nem találkoztam még egy ilyen okos emberrel!” Hány férfit sikerült már törbe csalni hízogóval? Az apa tehát figyelmezteti fiát a parázna nőre, aki édes szavakkal hízog. Vigyázz! Az Ige ugyanis azt írja, hogy ez a nő „megfeledkezik az Isten előtt kötött szövetségről”, házassági esküjéről, és „elhagyja ifjúkorának társát.” Elhagyta őt, most is éppen új prédára vadászik, biztonságot keres. Hízogó szavakkal jelenik meg, és amint azt Sámson esetében is láthatjuk, hízogó szavakkal a legerősebb embert is kenyérre lehet kenni. Az apa tehát figyelmezteti fiát, hogy legyen óvatos az ilyen nőkkel, akik eltántoríthatják a helyes útról, mert ők a halál ösvényén járnak, és ha belépsz házukba, nem jössz ki onnan többé. Útjukat pusztítás kíséri. Az apa így figyelmezteti fiát, és bizony nekünk is szükségünk van a figyelmeztetésre: ostobaság lenne megfeledkeznünk arról a szövetségről, amelyet mi kötöttünk, a mi házassági eskünkről, inkább hallgatva egy hízogó nő beszédére. „Aki bement hozzá, nem tud visszafordulni, és nem talál rá az élet ösvényeire!”

3. fejezet: „*Fiam, ne felejtse el tanításomat, és parancsaimat őrizze meg szíved, mert hosszú életet, magas életkort és jólétet szereznek azok neked!*” (1-2. vers). Ezen a ponton egyre több verspárt találunk. Ebben az esetben az apa először tanácsot ad, majd azt is elmondja, mi lesz az eredménye, ha fia megfogadja tanácsát. Azután pedig így folytatja: „*A szeretet és hűség ne hagyjon el téged: kösd azokat a nyakadba, írd fel a szíved táblájára! Így találysz kedvességre és jóindulatra Istennél és embereknél*” (3-4. vers). Itt ismét azt látjuk, milyen eredményt hoz, ha valaki felírja a szeretet és hűség törvényét szívének táblájára. „*Bízzál az Úrban teljes szívből, és ne a magad eszére támaszkodj! Minden utadon gondold rá, és ő egyengetni fogja ösvényeidet*” (5-6. vers). Hogyan ismerhetem meg Isten akaratát? Gyakran feltesszük ezt a kérdést. Három lépésben: elsősorban bízzál az Úrban teljes szívből, másodsorban ne a magad eszére

támaszkodj, harmadsorban pedig minden utadon gondolj rá, ennek eredménye pedig az lesz, hogy „ő egyengetni fogja ösvényeidet.” Majd így folytatja Salamon: „*Ne tartsd bölcsnek önmagadat, féljed az Urat, és kerülj a rosszat!*” (7. vers). Az eredmény: „*Gyógyulás lesz ez testednek, és felüdülés csontjaidnak*” (8. vers). Következő tanács: „*Tiszteld az Urat vagyonodból és egész jövedelmed legjavából*” (9. vers). Ennek eredményeként: „*akkor bőségesen megtelnek csüreid, és must árad sajtóidból*” (10. vers).

Istennek van egy alapvető törvénye, és most nem a tízparancsolatra gondolok, hanem sokkal inkább egyfajta törvényszerűsége, mint amit például a természetben is megfigyelhetünk: a mágnesesség törvénye, a gravitáció törvénye, az elektromosság törvénye stb. Ezek egyszerűen csak jelen vannak a világban, mi pedig tanulmányoztuk őket, megfogalmaztuk őket, tisztában vagyunk működésükkel, bár nem feltétlenül értjük, miért működnek úgy, a természet alapvető törvényszerűségeiként fogadjuk el őket. Ugyanígy léteznek alapvető szellemi törvényszerűségek is, amelyeket Isten alkotott, ezek pedig szintén ok-okozati alapon működnek, mint a természet törvényei. Létezik például egy olyan szellemi törvény is, amely az adakozásra vonatkozik, és bár nem érthetjük, hogyan is működik az pontosan, látjuk, hogy igenis működik. Ahhoz, hogy haszonélvezője lehessen az elektromosság nyújtotta előnyöknek, nem kell pontosan értenem, hogyan működik az elektromosság. Ugyanígy nem kell azt sem értenem, hogyan működnek Isten adakozásra vonatkozó törvényei ahhoz, hogy a hasznomra váljanak. Ebben az ígérésben Isten egyik alapvető törvénye fogalmazódik meg: „*Tiszteld az Urat vagyonodból, és egész jövedelmed legjavából.*” Én hiszem, hogy az első zsenge az Urat illeti, a fizetésem első zsengeje például. Ha például eladtam egy ingatlanomat, ez első zsenget Istennek adom.

Ezzel a törvényszerűséggel több helyen is találkozunk a Bibliában, sőt az Ige szemlélteti is azt nekünk. A Malakiás 3:8-ban a következőket olvashatjuk: „*Becsaphatja-e az ember Istent? Te mégis be akartok csapni engem! Ezt kérdezitek: Mivel akarunk becsapni? – A tizeddel és a felajánlásokkal!*” Malakiás 3:9: „*Hozzátok be a raktárba az egész tizedet, hadd legyen eleség a házamban, és így tegyetek próbára engem – mondja a Seregek Ura.*” Isten felhívást intéz hozzánk, hogy próbáljuk ki ezt a törvényszerűséget. Jézus azt mondta: „*Adjatok, és adatik nektek: jó, megnyomott, megrázott, megtetézett mértékkel adnak öletekbe. Mert amilyen mértékkel ti mértek, olyan mértékkel mérnek viszonzásul nektek*” (Lukács 6:38). Isten egyik törvényszerűsége ez. Nem tudom megmagyarázni, hogyan működik, de azt ki tudom jelenteni, hogy igenis működik. Isten tiszteli ezt a törvényt. Salamon tehát arra biztatja fiát: „*Tiszteld az Urat vagyonodból, és egész jövedelmed legjavából*”, ennek eredményeként pedig „*bőségesen megtelnek csüreid, és must árad sajtóidból.*”

Majd így folytatja: „*Az Úr intését meg ne vesd, fiam, és dorgálását meg ne utáld! Mert akit szeret az Úr, azt megdorgálja, de mint apa a fiát, akit kedvel*” (11-12. vers). A Zsidókhoz írt levél is ezt az

igerészt idézi: „*Fiam, ne vesd meg az úr fenyítését, és ne csüggedj el, ha megfedd téged*” (Zsidók 12:5). A levél írója pedig hozzáteszi: „*mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkit, akit fiává fogad*” (6. vers). Ha azonban téged nem fényít meg az Úr, ha bármilyen gonoszsgot csak úgy szabadon megtehetsz, akkor én a te helyedben aggódnék, mert az Úr nem engedi, hogy az övéi csak úgy megússzák a dolgokat. Sokszor, amikor olyasmit teszünk, amiről tudjuk, hogy helytelen, és rajtakapnak bennünket, Istenre haragszunk és azt mondogatjuk dühünkben: „Hogy lehet, hogy ők megtehetik, és ők bezzeg megússzák! Ha meg én próbálkozom, azonnal rajtakapnak! Ez nem igazság!” Hadd mondjam el neked, hogy ha te zavartalanul tudsz Istennek nem tetsző dolgot cselekedni és megúszod, veszélyes helyen jársz, ez ugyanis arra utalhat, hogy nem is vagy igazán Isten gyermeke. Isten ugyanis csak az ő gyermekeit fenyíti meg. Ennek fényében tehát Isten fenyítése az életben vigaszt is nyújt, mert bizonyítja, hogy gyermeke vagyok, ezért nem engedi, hogy csak úgy rosszat tegyek, és megússzam a dolgot. Köszönöm, Uram! Így hát „*az Úr intését meg ne vesd, fiam, és dorgálását meg ne utáld! Mert akit szeret az Úr, azt megdorgálja, de mint apa a fiát, akit kedvel.*”

„*Boldog az az ember, aki megtalálja a bölcsességet, és az az ember, aki értelmet kap. Mert több haszna van ennek, mint az ezüstnek, és nagyobb jövedelme, mint a színaranynak. Drágább ez a gyöngynél, és semmi sem fogható hozzá, amiben kedved leled*” (13-15. vers). Ó, bárcsak valóban szert tennék Isten bölcsességére és ismeretére! „*Hosszú élet van a jobbában, baljában pedig gazdagság és dicsőség. Útjai kedves utak, és minden ösvénye békesség. Élet fája ez azoknak, akik megragadják, és akik rá támaszkodnak, boldogok*” (16- 18. vers). Mindazok a dolgok tehát, amelyeket fontosnak tartunk – kedvesség, békesség, élet, boldogság - megadatnak annak, aki szert tett bölcsességre és ismeretre. „*Az Úr bölcsességgel vetette meg a föld alapját, értelemmel erősítette meg az eget. Az ő tudása által váltak ketté a mélységes vizek, és harmatoznak a magas fellegek. Fiam, ne téveszd ezt szem elől, vigyázz arra, hogy okos és megfontolt légy! Ez élteti lelkedet, és ékesíti nyakadat. Utadon biztonságban jársz, és lábadat nem ütöd meg. Ha lefekszel, nem retensz fel, hanem fekszel, és édesen alszol. Nem kell félned a hirtelen fölrettenéstől, sem attól, hogy viharként rád törnek a bűnösök*” (19-25. vers). Nem kell félned, amikor eljön az ítélet napja, bizonyosságod lehet, hogy az Úr gyermeke vagy, „*mert az Úrban bizakodhatsz, és ő megőrzi lábad a csapdától*” (26. vers). Amikor eljön a nyomorúság napja a gonoszokra, nem kell félnünk. „*Ne késs jót tenni a rászorulóval, ha módodban van, hogy megtedd!*” (27. vers). Ezt az Újszövetség is kijelenti: „*Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak*” (Jakab 4:17). Ha módodban áll jót tenni valakivel, de nem teszed, az legalább annyira bűn, mint egyéb nyilvánvalóbb bűnök. Mert úgy is vétkezhetünk, ha nem tesszük azt, ami helyes, nem csupán akkor vétkezünk, ha közvetlenül bűnt cselekszünk. „*Ha van mit adnod, ne mondd embertársadnak: Menj el, jöjj holnap, majd akkor adok!*” (28. vers). „*Ne koholj rosszat embertársad ellen, aki gyanútlanul lakik melletted! Ne pörölj ok nélkül olyan*

emberrel, aki nem bánt rosszul veled! Ne irigykedj az erőszakos emberre, és egyik útját se válaszd! Mert a rossz úton járókat utálja az Úr, de a becsületesekkel közösségekben van. Az Úr átka van a bűnösök házában, de az igazak lakóhelyét megáldja. A csúfolódókat ő megcsúfolja, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad” (29-34. vers). „Alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és ő felmagasztal titeket” (Jakab 4:10). „Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik” (Máté 23:12). Mindezek az igeversék ugyanazt az igazságot fejezik ki. „Dicsőséget örökölnek a bölcsék, az ostobáknak pedig nő a gyalázatuk” (35. vers).

Majd így folytatja a 4. fejezetben: „Hallgassatok, fiaim, az atyai intésre, és figyeljete az okos tudományra! Mert jó tanulságot adok nektek, ne hagyjátok el tanításomat! Mikor még mint gyermek apámnál voltam, mint kicsi és egyetlen anyám mellett” (1-3. vers). Salamon itt édesapjára, Dávidra utal, illetve édesanyjára Betsabéra. Majd így folytatja édesapjáról: „tanítgatott, és ezt mondta nekem: Támaszkodjék szavaimra szíved, tartsd meg parancsaimat, és élni fogsz! Szerezz bölcsességet, szerezz értelmet, ne felejtsd el szavaimat, és ne térj el tőlük! Ne hagyd el, és megőriznek téged, szeresd, és megoltalmaznak téged! A bölcsességnek ez a kezdete: Szerezz bölcsességet, és minden szerzeményeden szerezz értelmet!” (4-7. vers). Tudod, sok olyan ember létezik, aki hatalmas tudással bír, mégis ostoba, nem tudja megfelelően használni tudását, nem bölcs. Ha választanunk kéne a tudás és a bölcsesség között, bizony érdemesebb a bölcsességet választani. Olyan ez, mint amikor az édesanya azt mondja fiának: „Drágám, mivel nem jártál iskolába, kénytelen leszel a józan paraszti eszedet használni.” Válasszuk inkább a bölcsességet, mint a tudást, mert bölcsesség nélkül igencsak veszélyes lehet a tudás, sőt pusztító. A bölcsesség a legfontosabb. A bölcsesség pedig nem más, mint a tudás megfelelő alkalmazása. Itt tehát Dávid a következőket mondja Salamonnak: „Figyelj csak, fiam, a bölcsesség a legfontosabb, úgyhogy szerezz bölcsességet, és ha már arról beszélünk, mit szerezz még, hát szerezz értelmet is.” Micsoda ajándék az értelmes szív, amely telve van bölcsességgel! És ne feledjük, hogy az Úr félelme a bölcsesség kezdete. Menjünk tovább: „Becsüld nagyra, és felmagasztal téged. Dicsőséget hoz rád, ha magadhoz öleled. Ékes koszorút tesz a fejedre, díszes koronát ajándékoz neked” (8-9. vers). Majd ismét Salamon veszi át a szót: „Hallgasd meg, fiam, és fogadd el mondásaimat, mert megsokasítják életed éveit. A bölcsesség útjára tanítottalak, helyes ösvényen vezettelek téged. Jártodban semmi sem gátolja lépteidet, és ha futsz, nem botlasz el. Ragaszkodj az intelemhez, ne térj el tőle, mert ez a te életed! A bűnösök ösvényére ne lépj, ne járj a gonoszok útján! Ne törődj vele, ne menj arra, kerülj el azt, és menj másfelé! Mert azok aludni sem tudnak, ha rosszat nem tehetnek, és elrabolja álmukat, ha nem vethetnek gáncsot. Bűnnel szerzett kenyeret esznek, és erőszakkal szerzett bort isznak. Az igazak ösvénye olyan, mint a felragyogó világosság, mely egyre világosabb lesz délig” (10-18. vers). Itt ismét egy ellentétpárt találunk: kontraszt húzódik meg azok között, akik a sötétségben járnak, és aludni sem tudnak, amíg rosszat nem

tesznek, illetve azok között, akik az igaz ösvényén járnak, ami „olyan, mint a felragyogó világosság, mely egyre világosabb lesz délig.” *„A bűnösök útja olyan, mint a sűrű homály, nem tudják, miben botlanak majd meg. Fiam, figyelj szavaimra, hajtsd füledet mondásaimra! Ne téveszd szemed elől, őrizd meg azokat szíved mélyén, mert életet adnak azoknak, akik megtalálják, és gyógyulást egész testüknek. Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!”* (19-23. vers). Véleményem szerint a 23. vers kulcsfontosságú: minden féltve őrzött dolognál jobban óvni szívünket.

Az Ige beszél az ember érzéseiről, amelyeket tudatosítunk, emellett azonban szól az ember szívéről is, amely minden esetben egy mélyebb szintet képvisel. Az Ige azt írja, hogy *„amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj”* (Máté 12:34). *„Nincs semmi, ami kívülről jutva az emberbe tisztátalanná tehetné őt, hanem ami kijön az emberből, az teszi tisztátalanná”* (Márk 7:15). *„Mert belülről, az ember szívéből jönnek elő a gonosz gondolatok, paráznaságok, lopások, gyilkosságok, házasságtörések, kapzsiságok, gonoszságok, valamint csalás, kicsapongás, irigység, istenkáromlás, gőg, esztelenség. Ezek a gonoszságok mind belülről jönnek, s ezek teszik tisztátalanná az embert”* (Márk 7:21-23). A szív tehát ilyen értelemben az ember akaratának központja. Az Ige különbséget tesz aközött is, hogy valamit az elménkkel hiszünk, illetve a szívünkkel. *„Ha tehát száddal Úrnak vallod Jézust, és szíveddel hiszed, hogy Isten feltámasztotta őt a halálból, akkor üdvözülsz”* (Róma 10:9). Amit a szíveddel hiszel, befolyásolja az életedet, amit azonban csak elméddel, az nem feltétlenül jut el a szívedhez, és nem is lesz hatással az életedre. Minden féltve őrzött dolognál jobban kell óvnunk a szívünket, mert onnan indul ki az élet! *„Tartsd távol szádtól a csalárdságot, és távolítsd el ajkadról a hamisságot! Szemed előre tekintsen, és egyenesen magad elé nézz! Ügyelj, hogy merre tart a lábad, akkor minden utad biztos lesz. Ne térj le se jobbra, se balra, tartsd távol lábadat a rossztól!”* (24-27. vers).

5. fejezet: *„Fiam, figyelj bölcsességemre, hallgasd meg értelmes szavaimat! Maradj megfontolt, és ügyelj, hogy ajkad okosan szóljon!”* (1-2. vers). A továbbiakban Salamon ismét egy asszonnal kapcsolatban figyelmezteti fiát: *„Mert színméz csepeg a más asszonyának ajkáról, és ínye simább az olajnál. De a végén keserű lesz, mint az üröm”* (3-4a). Azt látjuk tehát, hogy bár színméz csepeg az „idegen asszony” (Károli) ajkáról, keserű a vég, mint az üröm. 4. vers második fele: *„éles, mint a kétélű kard”* – vagyis darabokra vág téged. *„Lábai a halál felé visznek, léptei a holtak házába tartanak”* (5. vers). Itt Salamon egy parázna nőről beszél. *„Nem az élet ösvényét járja, téves úton jár, és maga sem tudja. Most azért, fiaim, hallgassatok rám, ne térjete el attól, amit mondok! Messze kerüld el az ilyen nőt, ne közelíts háza ajtajához, különben másoknak kell adnod méltóságodat, és éveidet a kegyetleneknek, bitorlók élnek föl életerődöt, és kereseted idegen házába kerül. Nyögni fogsz majd a végén, amikor tönkremegy a tested és életed”* (6-11. vers) - mert elkaptál valamilyen nemi betegséget. *„És ezt mondod: Miért is gyűlöltem az intést, miért utáltam szívből a feddést?”* (12. vers) - hogy lehettem ennyire ostoba,

mennyi fájdalomtól óvhattam volna meg magam! „*Miért nem hallgattam tanítóim szavára, miért nem figyeltem oktatóimra? Majdnem belekerültem minden rosszba, amit egy társaság vagy csoport elkövethet. A magad kútjából igyál vizet, és csörgedező vizet a magad forrásából!*” (12- 15. vers). Más szóval: a saját feleségeddel élvezd a házasságot, a magad kútjából igyál vizet, ne keress más kutat! „*Ne folyjanak forrásaid az utcára, és patakjaid a terekre! Egyediül tieid legyenek, ne oszd meg másokkal!*” (16. vers). Maradj meg tisztán, saját feleségeddel. „*Legyen forrásod áldott, és örülj ifjúkorodban elvett feleségednek. Szerelmes szarvasünő és kedves özike ő, keblei gyönyörködtetnek mindenkor, szerelmétől mindig mámoros leszel*” (17-19. vers).

Az Ige sokat szól a házasság szeretetteljes kapcsolatának szépségéről. A házasságot Isten rendelte el már a kezdetek kezdetén. Amikor Isten férfivá és nővé teremtette az embert, így szólt: „*Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek egy testté*” (1Mózes 2:24). „*Amit tehát az Isten egybekötött, ember el ne válassza*” (Márk 10:9). Amikor Isten megteremtett bennünket - testünket is -, ha megfelelően értelmezzük a bibliai tanítást, azt látjuk, hogy az ember valódi énje nem a teste, hanem a lelke, amely testében lakik. Természetesen testünknek vannak bizonyos szükségletei, bizonyos vágyai, sőt bizonyos hormonok is működnek a szervezetünkben, amelyek biztosítják az egyensúlyt. Ha például én össze-vissza futkározok a gyülekezetben, nagyon sok oxigént elhasználok, és ahogy a vérem a testem különböző sejtszűréséhez, az izmokhoz stb. eljuttatja az oxigént, hogy azt elégethessék, az égés melléktermékeként szén-dioxid keletkezik. Ahogy pedig a szén-dioxid felgyülemlik a véremben, egy bizonyos szint elérésekor jelzés érkezik az agyamba, hogy túl sok szén-dioxid került a vérembe, meg kell tőle szabadulni, a sejteknek pedig újabb oxigénszállítmányra van szüksége. Az agyam reagál ezekre a jelzésekre, és üzen a tüdőmnek, hogy kezdje el pumpálni a levegőt, illetve a szívemnek, hogy még keményebben pumpáljon, én tehát elkezdek lihegni, és gyorsul a szívverésem. Így kilélegezhetem a felgyülemlett szén-dioxidot, illetve új oxigént juttathatok a szervezetembe – egy olyan körforgásról van tehát szó, amely biztosítja az egyensúly fennmaradását szervezetemben. Ha például kezd kiszáradni a szervezetem, mert sokat izzadtam, ismét egy üzenet érkezik az agyamba, hogy több folyadékra van szükségem. Így az agy üzenetet küld a torkomnak, amely kiszárad, én pedig hirtelen nagyon megszomjazom, és érzem, hogy innom kell egy pohár vizet. Ennek köszönhetően pedig helyreáll az egyensúly a szervezetemben. Isten így alkotta meg a szervezetünket, ezekkel a csodálatos mechanizmusokkal. Ha nem léteznének, egy kiadósabb futás után akár meg is halhatnánk, vagy legalábbis elájulnánk a vérünkben felgyülemlett szén-dioxidtól, illetve az oxigénhiánytól. Isten azonban beépítette ezeket a mechanizmusokat a szervezetünkbe, hogy folyamatosan levegőt vegyünk, hogy igyunk egy pohár vizet stb., és persze ételre is szükségünk van, úgyhogy éhséget is érzünk. Biztos vagyok benne, hogy az

evés t r n valami hiba csúszhatott nalam a rendszerbe, mert ennyi tápanyagra egészen biztosan nincs szüksége a szervezetemnek!

Isten azt szerette volna, hogy a földet ben pesíts k az emberek,  gy Isten nemi szerveket is teremtett, illetve erős szexuális vágyakat, magát a szexuális élményt pedig nagyon izgalmassá és élvezetessé tette, hogy gyermekek születhessenek. Másként ugyanis nagy valószínűség szerint az emberi faj  vekkel ezelőtt kihalt volna, mert az emberek szívesebben jártak volna horgászni például. A szexuális vágyat tehát Isten helyezte belénk azzal az elsődleges céllal, hogy a földet ben pesíts k. Isten terve pedig az volt, hogy ezek a vágyak a házasság kötelékén belül legyenek betöltve, amikor két ellenkező nem  ember Isten előtt szövetségre lép és megfogadja, hogy szeretni, tisztelni és becsülni fogja a másikat, amíg a halál el nem választja őket. Isten ugyanis azt is tudja, hogy a kapcsolatok gyümölcseként világra jött gyermekeknek sz ks g k van a szerető, szilárd alapokon nyugvó, boldog otthon biztonságára, máskülönben szétesne a társadalmunk. Az egészet tehát Isten tervezte el, vagyis a megfelelő keretek között nem egy b n s dologról van szó, hanem valamiről, ami csodálatos és kívánatos. Isten azért teremtette a szexualitást, hogy m g mélyebb kifejezőeszköze lehessen a házastársak közötti egységnek, amikor „lesznek ketten egy testté”. Isten ezt a képet használja akkor is, amikor a Krisztus és egyháza között fennálló bensőséges, mély szeretetről beszél. Ha azonban a szexualitást kiragadjuk abból a környezetből, amelyre Isten teremtette, az, amit csodálatosnak és dicsőségesnek sz nt az  r, b nn  v lik, és hirtelen b ntudatt l terhes, többé nem éri el azt a célt, amire teremtett k.

Itt Salamon sz l fi hoz, és bátorítja  t, hogy csodálatos ajándékot kapott Istentől – csörgedező vizet a forrásból – „ne öntsd azt ki csak  gy bárki el !” és „ r lj ifj korodban elvett feleségednek” (18. vers). „Miért m morosodn l meg, fiam, a más asszonyától, miért  leln d idegen asszony keblét?” (20. vers).  s most jön a legfontosabb kijelentés: „Mert az  r látja az ember útjait, és figyel minden lépését” (21. vers). Mintha ezt mondan : „Isten figyel téged, mindezt nem titokban teszed.” Mit akar ezzel mondani Salamon? Olvassunk tovább: „Saját b nei fogják meg a b n st, és saját vétkei k t zik meg. Meghal az ilyen, mert nem fogadta meg az intést, és a sok bolondság megm morosította” (22-23. vers). Egyszerűen csak nagyon jó, egyenes tanácsot ad itt az apa fi nak, amely bizony nekünk is sz l. Imádkozzunk!

Uram, azért imádkozom, hogy hadd tartsuk mi is fontosnak a bölcsességet, és hadd keress k azt, mint egy kincset. Uram, hadd gy l lj k a gonoszt, hadd ne viselj k azt el az életünkben, hadd meneküljünk az útjából, hogy a te utadon jár hassunk, az igazság útján. Kérlek segíts nekünk Urunk, hogy odafigyeljünk a te utasításaidra, a te t rv nyeidre, a te parancsolataidra. Jézus nevében,  men.

(61:55)

